

SAMOCHÓD A PODATKI

ZMIANY
2011

WANDA KARASIŃSKA

- OGRANICZENIA W ODLICZANIU VAT OD NABYCIA I EKSPLOATACJI SAMOCHODÓW
– NOWE ZASADY OD 1 STYCZNIA 2011
- JAK ROZLICZYĆ SAMOCHÓD KUPIONY ZA GRANICĄ?
- JAK ROZLICZYĆ SAMOCHÓD KUPIONY NA WSPÓŁWŁASNOŚĆ?
- ZASADY ROZLICZANIA PODRÓŻY SŁUŻBOWYCH ORAZ JAZD LOKALNYCH PRACOWNIKÓW

Wszelkie prawa zastrzeżone. Żadna część tej książki nie może być powielana ani rozpowszechniana za pomocą urządzeń elektronicznych, kopiujących, nagrywających i innych – bez pisemnej zgody wydawcy.

Wydawca: WSZECHNICA PODATKOWA
30-318 Kraków, ul. Bałuckiego 31
tel.: 12 410 54 00, faks: 12 417 16 88
e-mail: wydawnictwo@tax.pl
www.wszechnicapodatkowa.pl

ISBN: 978-83-61807-67-4

Projekt okładki: Joanna Kołacz-Śmieja

Skład: Drukarnia KNOW-HOW

Druk: Drukarnia KNOW-HOW

Kraków 2011

Spis treści

WSTĘP.....	7	✓ Zakup nowych środków transportu	24
ROZDZIAŁ I		✓ Zakup nowych środków transportu przez podatników podatku od towarów i usług	25
Nabycie samochodu.....	8	✓ Zakup nowych środków transportu przez konsumentów	26
1. Zakup.....	8	✓ Wewnątrzspółnotowe nabycie pojazdu innego niż nowy środek transportu.....	26
1.1. Zakup od podatnika VAT.....	8	✓ Nabycie samochodu używanego przez podatnika dla celów działalności gospodarczej..	26
1.2. Zakup od osoby fizycznej.....	9	✓ Przypadki, gdy nie zachodzi wewnątrzspółno- towe nabycie używanych samochodów przez podatnika	27
2. Najem, dzierżawa, leasing.....	11	✓ Nabycie samochodu używanego przez konsumenta	28
2.1. Umowa najmu.....	11	1.2. Zakup środków transportu w kraju	28
2.2. Umowa dzierżawy	14	✓ Zakup nowych środków transportu	28
2.3. Umowa leasingu	16	✓ Zakup używanych środków transportu.....	28
2.4. Umowa użyczenia	19	1.3. Import środków transportu	29
3. Wykorzystanie własnego samochodu.....	21	1.4. Prawo odliczenia podatku naliczonego przy zakupie samochodów	30
4. Odpowiedzialność osób trzecich za zaległości podatkowe podatnika.....	21	1.5. Korekta podatku naliczonego.....	31
ROZDZIAŁ II		1.6. Zakup samochodu na współwłasność	32
Podatek VAT	23		
1. Zakup	23		
1.1. Zakup środków transportu w krajach Unii Europejskiej.....	23		

2.	Sprzedaż.....	34
2.1.	Wewnątrzwspólnotowa dostawa nowych środków transportu.....	34
	✓ Wykonywana przez podatnika zarejestrowanego	34
	✓ Wykonywana przez podatnika niezarejestrowanego.....	35
2.2.	Sprzedaż w kraju.....	36
2.3.	Sprzedaż towaru stanowiącego współwłasność.....	37
3.	Koszty używania.....	37
4.	Leasing.....	38
4.1.	Leasing finansowy	39
4.2.	Leasing operacyjny.....	39
5.	Komis.....	40

ROZDZIAŁ III

Podatek akcyzowy.....	60
------------------------------	-----------

ROZDZIAŁ IV

Podatek dochodowy	71
--------------------------------	-----------

1.	Definicja samochodu osobowego i ciężarowego od 1 stycznia 2007 r.	71
2.	Nabycie samochodu będącego środkiem trwałym.....	73
2.1.	Samochód stanowiący własność podatnika – nie zaliczony do środków trwałych	73
	✓ Samochód nie zaliczony do środków trwałych	73
	✓ Samochód o wartości do 3.500 zł.....	74

2.2.	Wartość początkowa środków trwałych.....	74
2.3.	Podwyższenie wartości środków trwałych.....	75
2.4.	Ewidencja środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych.....	76
2.5.	Amortyzacja.....	76
	✓ Amortyzacja liniowa.....	77
	✓ Amortyzacja liniowa ze współczynnikami	78
	✓ Indywidualne stawki amortyzacyjne	78
	✓ Amortyzacja degresywna	79
	✓ Jednorazowy odpis amortyzacyjny	79
3.	Ograniczenia dla samochodów osobowych	82
4.	Korekta podatku naliczonego VAT a wartość początkowa środków trwałych.....	82
5.	Leasing.....	82
6.	Samochód stanowiący własność osoby prowadzącej działalność gospodarczą.....	88
7.	Księgowanie kosztów eksploatacji i naprawy samochodu..	95
8.	Księgowanie kosztów ubezpieczenia związanych z użytkowaniem samochodu.....	103
9.	Straty w środkach trwałych	104
10.	Sprzedaż samochodu	105
11.	Zwrot podatku VAT od paliwa a podatek dochodowy ...	105

ROZDZIAŁ V

Podróże służbowe.....	106
------------------------------	------------

1.	Przejazdy lokalne	106
----	-------------------------	-----

1.1. Jazdy lokalne dla pracodawcy.....	106	ZAŁĄCZNIK NR 4A VAT-23.....	137
1.2. Zwrot wydatków w jazdach lokalnych dla pracownika	106	ZAŁĄCZNIK NR 4B VAT-10.....	138
2. Podróże służbowe.....	107	ZAŁĄCZNIK NR 4C VAT-25.....	139
3. Czas pracy kierowców	112	ZAŁĄCZNIK NR 5A VAT-7.....	140
ROZDZIAŁ VI		ZAŁĄCZNIK NR 5B VAT-UE.....	142
Podatek od środków transportowych	118	ZAŁĄCZNIK NR 5C Faktura VAT wewnętrzna	144
ROZDZIAŁ VII		ZAŁĄCZNIK NR 5D VAT-24.....	145
Opłaty za korzystanie z dróg.....	119	ZAŁĄCZNIK NR 6 VAT-22.....	146
ROZDZIAŁ VIII		ZAŁĄCZNIK NR 7 VAT-11.....	148
Opłaty za odprowadzanie spalin.....	121	ZAŁĄCZNIK NR 8A Ewidencja przebiegu pojazdu – przykłady korzystania z samochodu na podstawie umów.....	149
ROZDZIAŁ IX		ZAŁĄCZNIK NR 8B Ewidencja przebiegu pojazdu – przykład podatnika korzystającego z własnego samochodu.....	155
Informacje zawierające dane ekologiczne	123	ZAŁĄCZNIK NR 9 Stawki opłat za gazy i pyły wprowadzone do powietrza z jednostki spalonego paliwa.....	161
ROZDZIAŁ X		ZAŁĄCZNIK NR 10 Wzór informacji o zakresie korzystania ze środowiska oraz wysokości należnych opłat.....	166
SPIS ZAŁĄCZNIKÓW.....	125		
ZAŁĄCZNIK NR 1 PCC-3	126		
ZAŁĄCZNIK NR 2 PCC-3/A.....	129		
ZAŁĄCZNIK NR 3A VAT-7.....	130		
ZAŁĄCZNIK NR 3B VAT-23.....	132		
ZAŁĄCZNIK NR 3C VAT-UE.....	133		
ZAŁĄCZNIK NR 3D VAT-25.....	135		
ZAŁĄCZNIK NR 3E Faktura VAT wewnętrzna	136		

WSTĘP

W roku 2011 czekają podatników spore zmiany w zakresie rozliczeń podatkowych związanych z samochodami. W szczególności w zakresie podatku VAT.

W latach 2011 i 2012 nie ma już możliwości preferencyjnego rozliczania zakupu samochodów i paliwa na zasadach wynikających z wyroku w sprawie Magoora.

Zmiany na lata 2011 i 2012 wynikają nie z zapisów w ustawie o VAT, skąd wykreślono wszelkie przepisy dotyczące samochodów, ale z przepisów ustaw nowelizujących. W efekcie podatnik poszukujący odpowiedzi na podstawowe pytania dotyczące zasad podatkowego rozliczenia transakcji związanych z zakupem samochodów oraz paliwa do nich, jak również np. opłat leasingowych może z łatwością pogubić się w obowiązujących w roku 2011 przepisach.

Dodatkowo przepisy zostały napisane w sposób wzbudzający wątpliwości interpretacyjne, co wiąże się z koniecznością bieżącej

analizy i śledzenia odpowiedzi i wyjaśnień publikowanych przez Ministerstwo Finansów.

Na zmiany dotyczące wprost samochodów nakładają się ponadto zmiany dotyczące stawek VAT.

Niniejsza publikacja przedstawia ograniczenia podatkowe dotyczące używania samochodów, w szczególności samochodów osobowych, w firmie.

Przedstawiono zasady rozliczeń kosztów nabycia, eksploatacji samochodów na gruncie podatku dochodowego od osób fizycznych, podatku od towarów i usług (VAT) oraz innych obciążeń podatkowych oraz opłat związanych z wykorzystywaniem samochodów w działalności gospodarczej.

W publikacji zastosowano aktualne w roku 2011 stawki i wskaźniki oraz wykorzystano aktualne druki i formularze podatkowe.

ROZDZIAŁ I

Nabycie samochodu

W działalności gospodarczej możliwe jest wykorzystywanie samochodów na różnych zasadach. Podstawa prawna korzystania z samochodu zależy głównie od źródeł finansowania będących w zasięgu przedsiębiorcy, oraz od tego, jakie rozwiązanie zostanie uznane za najkorzystniejsze podatkowo w danej chwili.

Można wyróżnić następujące sytuacje:

- ▶ Samochody stanowiące własność firmy (środki trwałe)
- ▶ Samochody stanowiące własność firmy (nie stanowiące środków trwałych ze względu na okres używania)
- ▶ Samochody używane w firmie na podstawie umowy leasingu
- ▶ Samochody używane w firmie na podstawie umowy najmu
- ▶ Samochody używane w firmie na podstawie umowy użyczenia
- ▶ Samochody prywatne właścicieli
- ▶ Samochody prywatne pracowników

Każda forma wykorzystywania samochodów w firmie powoduje pewne, charakterystyczne dla niej konsekwencje w sferze podatkowej i ma swoje dobre i złe strony.

1. Zakup

Najpopularniejszą formą nabycia samochodu jest umowa kupna. Zakup samochodu może być dokonany od osoby fizycznej – w tej sytuacji jest to umowa cywilnoprawna – umowa kupna podlegająca podatkowi od czynności cywilnoprawnych, lub od osoby prowadzącej działalność gospodarczą – wtedy transakcja taka podlega opodatkowaniu podatkiem od towarów i usług.

Częstą formą nabycia samochodu używanego jest zakup w komisie. Jest to forma pośrednictwa handlowego. Funkcjonują tu szczególne uregulowania, przede wszystkim w zakresie podatku VAT.

W zależności od tego, czy zakup zostanie dokonany od podatnika podatku VAT czy od osoby fizycznej dokonującej sporadycznej sprzedaży samochodu, czynność taka będzie podlegała albo podatkowi od towarów i usług, albo podatkowi od czynności cywilnoprawnych.

1.1. Zakup od podatnika VAT

Nabycie samochodu od podatnika VAT wykorzystującego ten samochód uprzednio w swojej działalności gospodarczej

stanowi dostawę w rozumieniu ustawy o podatku od towarów i usług i jest potwierdzane fakturą VAT. Faktura ta jest wystawiana ze stawką 23% lub wykazuje sprzedaż zwolnioną.

Na fakturze VAT sprzedawca samochodu zastosuje zwolnienie w przypadku samochodów używanych w rozumieniu ustawy o VAT. W pozostałych przypadkach będzie to stawka 23%.

Osobną kwestią jest zakup samochodu z innego niż Polska kraju członkowskiego Unii Europejskiej.

W przypadku wewnątrzwspólnotowego nabycia samochodu w ramach prowadzonej działalności pojawia się obowiązek podatkowy w podatku VAT.

W tym przypadku należy ponadto rozważyć, czy zakupiony samochód nie spełnia przesłanek uznania go za nowy środek transportu – jeżeli tak, to nawet wtedy, gdy samochód ten zakupiony jest od osoby fizycznej nie będącej podatnikiem podatku VAT, nie dokonującej tej sprzedaży w warunkach uznania tej czynności za wykonaną z zamiarem częstotliwości, nabycie takie podlega podatkowi VAT.

1.2. Zakup od osoby fizycznej

W przypadku nabycia samochodu od osoby fizycznej, transakcja taka nie podlega podatkowi od towarów i usług.

Podatnikami podatku od towarów i usług są osoby prawne, jednostki organizacyjne nie mające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne wykonujące samodzielnie działalność gospodarczą bez względu na cel lub rezultat takiej działalności, czyli – opodat-

kowaniu podatkiem VAT nie podlega obrót o charakterze nieprofesjonalnym.

Natomiast podatkwowi od czynności cywilnoprawnych podlegają czynności wymienione w art. 1 ust. 1 ustawy z 9 września 2000 r. o podatku od czynności cywilnoprawnych.

W pkt 1 lit. a) tej ustawy wymienione są umowy sprzedaży rzeczy i praw majątkowych.

Jeżeli więc przynajmniej jedna ze stron z tytułu zawarcia umowy, w tym wypadku umowy sprzedaży samochodu, nie jest opodatkowana podatkiem VAT lub zwolniona od tego podatku, należy zapłacić od tej czynności podatek od czynności cywilnoprawnych w wysokości 2%.

W przypadku więc umowy kupna-sprzedaży samochodu ważny jest status sprzedającego. Nieistotny jest status kupującego, bo z tytułu zakupu towaru lub usługi nie powstaje obowiązek podatkowy w podatku VAT.

Przykład 1

Jan Nowak, osoba fizyczna nie prowadząca działalności gospodarczej, postanowił sprzedać swój samochód osobowy. Samochodem zainteresował się Jan Kowalski prowadzący jednoosobową działalność gospodarczą, podatnik VAT nie korzystający ze zwolnienia w tym podatku. Zakupiony samochód będzie stanowił składnik majątku jego firmy. Ponieważ z tytułu dokonania tej czynności żadna ze stron nie jest podatnikiem VAT, powstaje obowiązek podatkowy w zakresie podatku od czynności cywilnoprawnych.

Gdyby zaistniała sytuacja odwrotna od omówionej w powyższym przykładzie, tzn. pan Jan Kowalski, prowadzący działalność gospodarczą, płatnik podatku VAT, chce sprzedać samochód, a Jan Nowak, nie prowadzący działalności gospodarczej, kupić – powstałby obowiązek podatkowy w zakresie podatku od towarów i usług. Czynność nie podlegałaby podatkowi od czynności cywilnoprawnych i to niezależnie od tego, czy sprzedaż ta byłaby opodatkowana czy zwolniona od VAT.

Warto zwrócić uwagę na prawidłowe sporządzenie umowy kupna sprzedaży. Ważne jest precyzyjne wpisanie daty i miejsca zawarcia umowy. Od podanych w umowie dat uzależnione są terminy, w których należy załatwić procedurę rejestracji w wydziale komunikacji, ubezpieczalni, urzędzie skarbowym. Brak daty jest niebezpieczny dla sprzedającego. Jeżeli nowy właściciel spowoduje wypadek przed załatwieniem formalności, firma ubezpieczeniowa korzysta z OC sprzedającego. Ważne jest także dokładne wpisanie danych osób – stron umowy, także danych wszystkich właścicieli pojazdu. Ważne są także dane samochodu: numer silnika, nadwozia, model. Sprzedający powinien dodać do przekazywanego nabywcy dowodu rejestracyjnego inne dokumenty związane z samochodem, np.: kartę pojazdu, dokumenty odprawy celnej, faktury zakupu u dealera, zaświadczenie o wymianie silnika, dokumenty radia, alarmu, gwarancje na wymienione w trakcie eksploatacji części. W umowie zamiesz-

cza się także paragraf o wadach prawnych – sprzedający oświadcza, iż samochód jest wolny od wad prawnych i obciążeń na rzecz osób trzecich oraz nie jest przedmiotem żadnego postępowania bądź zabezpieczeń. Takie oświadczenie może okazać się dowodem w sprawie o unieważnienie transakcji, gdyby okazało się, iż pojazd jest zastawiony w banku lub wcześniej został już sprzedany komuś innemu.

Z chwilą dokonania czynności cywilnoprawnej – zawarcia umowy kupna sprzedaży samochodu, powstaje obowiązek podatkowy w podatku od czynności cywilnoprawnych. W ciągu 14 dni od dnia dokonania czynności podatnicy obowiązani są złożyć deklarację PCC-3 (**załącznik nr 1, str. 126**) oraz ewentualnie PCC-3/A (**załącznik nr 2, str. 129**).

Od 1 stycznia 2007 r. podatnikami podatku od czynności cywilnoprawnych z tytułu umów sprzedaży są kupujący.

Wartość rynkową przedmiotu czynności cywilnoprawnej określa się na podstawie przeciętnych cen stosowanych w obrocie rzeczami tego samego rodzaju i gatunku, z uwzględnieniem ich miejsca położenia, stanu i stopnia zużycia, oraz w obrocie prawami majątkowymi tego samego rodzaju, z dnia dokonania tej czynności, bez odliczania długów i ciężarów.

Sposób ustalania wartości rynkowej ma istotne znaczenie w sytuacji, gdy podstawą opodatkowania w podatku od czynności cywilnoprawnych jest właśnie wartość rynkowa rzeczy.

Podatnik, składając deklarację w sprawie podatku od czynności cywilnoprawnych, sam określa wartość przedmiotu czynności cywilnoprawnej. Jeżeli wartość określona przez podat-